

Nr 128.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar; given Stockholms slott den 1 mars 1940.

Under åberopande av bilagda i statsrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

GUSTAF.

K. G. Westman.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Härigenom förordnas, att 4 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar skall erhålla följande ändrade lydelse:

4 §.

Beträffande handlingar, som röra krigsmaktens mobilisering, sammandragning eller verksamhet under krigstid eller vid krigsfara, dess mobiliseringsförråd och mobiliseringsutrustning, rikets fästningsverk och övriga fasta försvarsanstalter, örlogsstationer samt för krigsmakten avsedda varv och fartyg, militära flygstationer samt för krigsmakten avsedda flygverkstäder och luftfartyg, militära positioner och minförsvar, annan för krigsbruk avsedd materiels tekniska byggnad och beskaffenhet, för militärt ändamål avsedda kommunikations- och förbindelseleder, experiment och uppfinningar eller ock det civila luftskyddets planläggning, äger Konungen, såframt handlingarnas offentliggörande kan skada rikets försvar eller eljest medföra våda för dess säkerhet, förordna, att de ej må utlämnas förrän viss tid från handlingens datum förflutit, dock högst femtio år, där ej särskilda förhållanden påkalla hemlighållande under längre tid.

I fråga om handlingar rörande den allmänna ekonomiska försvarsberedskapen så ock beträffande handlingar, vilka röra produktion, handel, bankrörelse, försäkringsrörelse, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt under krig, krigsfara eller andra utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, äger Konungen, såframt handlingarnas offentliggörande kan skada rikets försvar, folkhushållningen eller näringslivets behöriga fortgång eller eljest medföra våda för rikets säkerhet, förordna, att de ej må utlämnas förrän viss tid, högst femtio år, förflutit från handlingens datum.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 mars 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, anmäler, efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, finans- och folkhushållningsdepartementen, fråga angående *ändring av lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar*.

Föredraganden anför:

I 4 § lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar regleras sekretesskyddet för handlingar angående rikets försvar. Skyddet är så konstruerat, att beträffande handlingar som röra i paragrafen närmare angivna militära och därmed närstående ämnen, bland andra den allmänna ekonomiska försvarsberedskapen, Konungen äger, såframt handlingarnas offentliggörande kan medföra våda för rikets säkerhet eller uppenbart kan skada dess försvar, förordna, att de ej må utlämnas förrän viss tid från handlingens datum förflutit, dock högst femtio år, där ej särskilda förhållanden påkalla hemlighållande under längre tid. Med stöd av i främsta rummet detta lagrum utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse den 25 november 1938 (nr 757) med förordnanden på försvarsväsendets område jämlikt förevarande lag. I denna kungörelse stadgades enligt den ursprungliga lydelsen av 2 § 21 punkten visst sekretesskydd för planer, avtal och andra handlingar avseende tryggnad av landets behov av förnödenheter vid krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden. Sedan i samband med det europeiska krigets utbrott den ekonomiska försvarsberedskapsorganisationen utvidgats och ombildats till en folkhushållningsorganisation, utfärdades med stöd dels av 4 § sekretesslagen och dels av lagens 21 § — enligt vilken Konungen kan i enskilda företags och sammanslutningars intresse förordna om visst sekretesskydd beträffande handlingar, vilka röra statlig utredning, kontroll eller stödverksamhet med avseende å produktion, handel, bankrörelse, försäkringsrörelse eller transportverksamhet eller eljest med avseende å näringslivet — kungörelse den 8 december 1939 (nr 835) med förordnande om inskränkning

i rätten att utbekomma allmänna handlingar rörande folkhushållningen vid krig, krigsfara eller andra utomordentliga, av krig föranledda förhållanden. I samband härmed ändrades 2 § 21 punkten kungörelsen den 25 november 1938 att avse allenast handlingar rörande tryggande av *krigsmaktens* behov av förnödenheter vid krig, krigsfara eller andra utomordentliga, av krig föranledda förhållanden.

De nuvarande förhållandena hava föranlett behov av att med hänsyn till rikets intressen införa sådana sekretessbestämmelser hörande handlingar på näringslivets område, vilka icke torde kunna grundas på den i lagen givna möjligheten att bereda sekretess för handlingar rörande den ekonomiska försvarsberedskapen. Närmast har ett sådant behov gjort sig gällande med avseende å tullverkets handlingar rörande in- och utförsel, vilka kunna angiva varuslag och varumängder samt transportmedel m. m. Enligt sekretesslagen 28 § skyddas visserligen handlingar rörande varor, som behandlas vid tullverket, men endast i deras intresse, som träda i beröring med verket. Generaltullstyrelsen har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 november 1939 ifrågasatt, huruvida icke åtgärder borde vidtagas för utvidgning av sekretesskyddet för hos tullverket förvarade handlingar, då utomordentliga förhållanden det påkalla. Det torde nämligen enligt styrelsens mening icke vara uteslutet, att under utomordentliga, av krig eller krigsfara föranledda förhållanden allmänhetens nuvarande rätt att utbekomma handlingar hos tullverket kunde komma att begagnas till skada för rikets folkförsörjning. En sekretessbestämmelse borde inbegripa alla handlingar angående varor och transportmedel, som hos tullverket anmälts.

Med hänsyn bland annat till vad generaltullstyrelsen anfört torde en ändring av sekretesslagen böra vidtagas. Denna ändring bör endast åsyfta att bereda möjlighet till ökat skydd för handlingar på näringslivets område vid krig, krigsfara eller därav föranledda utomordentliga förhållanden. Ändringen synes lämpligen böra ske på det sättet, att bestämmelsen i 4 § om skydd för handlingar rörande den allmänna ekonomiska försvarsberedskapen borttages ur sitt nuvarande sammanhang och att i stället till samma paragraf fogas ett nytt andra stycke av vidsträcktare innebörd. Där bör sålunda stadgas, att beträffande handlingar rörande den allmänna ekonomiska försvarsberedskapen så ock beträffande handlingar, vilka röra produktion, handel, bankrörelse, försäkringsrörelse, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt under krig, krigsfara eller andra utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, Konungen skall äga att, såframt handlingarnas offentliggörande kan skada rikets försvar, folkhushållningen eller näringslivets behöriga fortgång eller eljest medföra våda för rikets säkerhet, förordna, att de ej må utlämnas förrän viss tid, högst femtio år, förflutit från deras datum. I den ursprungliga delen av paragrafen torde dessutom en jämkning av väsentligen redaktionell innebörd böra vidtagas för att bringa ordalagen i närmare överensstämmelse med det nu föreslagna andra stycket. Förslag till dessa ändringar i 4 § ha utarbetats inom justitiedepartementet.

Föredraganden hemställer, att det inom justitiedepartementet utarbetade förslaget till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sigrid Linders.